

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

16. De quinque Amorum generibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

circulo conquiescunt. Contrà, qui sublimibus contemplationis pennis subnixi, ad illam Moysis lucidissimam caliginem sese extulerunt, choræam suauissimam ducunt, diuinis amoribus delibuti. Qui verò ita hærent Deo, vt proximorum etiam salutem nauiter promoueant, illi sunt qui mixtam, vt vocant, vitam delegere, Deo gratissimam, & terrarum orbi vtilissimam, siquidem, vt ait vir Ethnicus [Deus est mortali, iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via.]

Plinius.

De quinque amorum generibus.

CAPVT XVI.

SANCTUS Hierotheus apud Dionysium, Amorem in quinque genera partitur, in *Dei*, *angelicò*, *uiciorum*, *ψυχικόν*, *ουσικόν*, diuinum, angelicum, intellectualem, animalium, physicum.

Diuinus is est, qui in Deo, & ipse Deus est, quo nihil ad maiestatem augustius, nihil ad sanctitatem purius, nihil ad constantiam firmitius, stabilis que esse potest. Hoc ipso res creatas, infinitæ suæ maiestatis stillas maternis plusquam visceribus amplectitur, & quasi nouiter quotidie creans omnia, in suæ prouidentie gremio sustentat, fouet, fecundat. Nec mirum, si Iouem Tigillum antiqui illi dixerunt, quod prouidæ mentis cura, non secus ac æternis columnis inconcussas mundi partes stabiliret. Accedit ipsa dilectionis teneritas, qua rebus magnis ita voluit esse prouisum, vt ne infima quidem negligeret: siquidem eo suauiter dispensante, minima quæque nascuntur, crescant, resoluuntur.

Amor angelicus proprius ad Deum accedit, quando Angeli copiosius æterno gloriæ fulgore illuminati, Deum longè ardentius & firmitius, quàm nos diligunt, res deinde humanas, Deo ita iubente, summa caritate procurant, in hominum salute promouenda, alactes, magni, & constantes administrant.

Amor intellectualis, nostræ mentis est, cum ratione diligentis in verum bonum propensio: qui si talis semper esset, nunquam tantas in terris miseret tragoedias, quibus miserè laceratur, & labefactatur genus humanum.

Amor animalis, impulsio quædam vehemens est in sensu, ad rem amatam, plerumque cæca, importuna, temeraria, animalis, &

voluptuario homini cum brutis animantibus communis.

Amor denique naturalis, est rerum, quæ intelligentia, & sensu carent, ad cumulatam sui abolitionem decursus: de quo D. Augustinus libr. 11. de ciuitate Dei sic loquitur; Amores corporum momenta sunt ponderum, siue deorsum grauitate, siue sursum leuitate nitantur. Hanc enim *κοινωνία*, ad sui conseruationem, perfectionemque, Dei prouidentia rebus indidit vniuersis. Et ita quidem amore inconcussus stat mundus, dum suprema ad curam inferiorum, suaui quadam delectatione descendunt, infima verò superiora, à quibus omnino pendent, redamant: ipsa denique patria, mutuo inter se conciliantur. vel mente, & ratione, vt in hominibus: vel solo sensu, vt in brutis; vel denique momento, & muta quadam impulsione, vt in rebus inanimis fieri solet, sic catenis amoris conglutinantur, & coherent vniuersa. Quæ causa mouit Hesiodum, vt in ipsis mundi incunabulis, è chaos, & nocte, primum volucibus alis exilientem Amorem depingeret, eo siquidem vinculo coalescit rerum vniuersitas, sed præter hanc vilitatam amoris rationem, qua corpora in suum quæque locum feruntur, & plantæ nutrimentum trahunt; In sunt etiam plerumque rebus. admittables sympathiæ, & antipathiæ: sic mala gemella, quæ germanita. *Sympathia* tis poma vocantur, semper coherentia sunt, & antipathiæ. *Antipathiæ* & nunquam singula in fœtu: sic palma *thia* naturalis. Syagrorum, eiusdem cum Phœnice nominis, cum Phœnice quoque moritur, & renascitur: sic magnes, ferrum electrum paleas trahit. Contra aquilæ penarum, cæterarum auium plumis immiscere se nõ ferunt. Pantheræ quoque, & Hyænarum immortale odium, in ipsas cadauerum transit exuvias, siquidem pelles simul suspensæ adhuc bellum exercent, tantum sunt naturalis amoris, & odij effectus. Et hæc quidem amoris secundum subiecta diuisio.

Aliam rationem sequutus est D. Thomas D. Thom. cum ratione mouit, quod est in amante, duplicem amorem constituit, vnum concupiscentiæ, alterum amicitie. Diuersus est, inquit, amor concupiscentiæ ab amore amicitie, quod amore concupiscentiæ, quis in bonum magis, quod alicui vult fertur, quàm in illum, cui vult: sed amore amicitie, magis in illum, cui bonum volumus, inclinamur. Amore igitur concupiscentiæ diligunt, qui se magis,

Plin. 13. c. 14. & 14. c. 4. lib. 8. c. 8.

Amor amicitie. & concupiscentie.

se magis, quam rem amatam querunt: Amore vero amicitia, qui non sua commoda, sed amicorum bonum appetunt.

Sapiens, inquit Seneca, etiamsi contentus est se, tamen habere amicum vult, si ob nihil aliud, vt exerceat amicitiam, ne tam magna virtus iaceat, non ob hoc, quod Epicurus dicebat, vt habeat, qui sibi ægro assideat succurrat in vincula coniecto, vel inopi: sed vt aliquem habeat, cui ipse ægro assideat, quem ipse circumuentum hostili custodia liberet. Qui se spectat, & propter hoc ad amicitiam venit, malè cogitat, quemadmodum cæpit, sic desinet: & mox, qui vtilitatis causa assumptus est, tamdiu placebit, quamdiu vtilis fuerit. Hac re florentes, amicorum turba circumfidet, circa euersos ingens est solitudo, & inde amici fugiunt, vbi probantur. Hac re, ista tot nefaria exempla sunt, aliorum metu relinquuntur, aliorum metu prodentium. (Deinde) Ista, quam tu describis, negotiatio est, non amicitia.

Ad summum, D. Augustinus, rem secundum obiecta metiens, duos amores facit, Dei, & mundi, quod nomine Erotis, & Anterotis veteres expresserunt.

De Erote, & Anterote.

Deque turpis amoris vesania.

C A P V T X V I I.

Dionys. l. 4. de diuinis nominib. Impurusa. **D**IVINE, vt cætera, magnus ille Dionysius turpem amorem, *Idolum amoris*, & lapsum à vero amore describit: *Impurusa. Έρας ατιχρός σδκ ες ν αληθης, έρας, αλλ' έ- mor idolu δαλορ, ή μάλλον εκπρωσις τδ ονι - έραλ - est amoris.* Vt igitur magnum scelus admittunt, qui præpotentis Dei maiestatem nullis terminis circumscriptam, in Muris corpusculum colligunt, vel etiam in piscis, aut vulpis, aut simiæ figuram deformant: sic & eos culpa non mediocti teneri fatendum est, qui affectum illum amoris, quem Deo dari, consecrariq; oportebat, in putidi corpusculi, mundi, & rerum humanarum quitquilias conuertunt. Indenatum est hoc portentum Cupidinis, ab inanibus Poëtis, tam variis carminibus celebratum. Sed opinor Alexis omnium solertissimè depingit, monstrem enim facit ex omnium naturarum, ingeniorumq; præpostera qua-

dam congerie agglutinatum, vtiliter audax, muliebriter timidum, furore, atque amentia præceps, callida ratione cordatum, labore infractum, prodigalitate dissolutum, ambitione prodigiosum. Aristophon autem in Pythagorite, narrat eundem è cælo præcipitem datum, & iis, quibus ante micabat pennis, indutam fuisse victoriam. Melius Antisthenes, apud Theodoretum, irridet eos, qui obsceni amoris, quasi Dei alicuius picturas faciunt, & infinitas in eum nugas comminiscuntur. Non est, inquit, non est Deus amor, sed naturæ corruptæ vitium, à quo, dum vincuntur miseri homunciones, turpissimum animæ morbum, Dei nomine consecrant.

Theodore. *Τὸν δὲ ἔρωτα κακίω ἰλάσθαι φέροιται, ἢ ἕτε- Jais έντις: οὐ κακοδαίμονος διδόν πῶς νόσον καλοῦσι.* Inde inuectus in Venerem. Vtinam, inquit, eam tenerem, quam ipsi sibi Deam fingunt, certè sagittis conficerem, quando tot lectissimas nobis matronas corripit. Quamobrem diserte monet Maximus Tyrius, vetum a- Max. Tyr. *orat. 8.* muliariorum, qui nummum legitimum discriminant ab adulterino. Proclus verò, & Proclus l. *de anima.* ipse Philosophus Platonicus, in amoribus, idem contingere dicit, ac in facris, & expiationibus. *Endamon.* Qui se expiant (inquit) aut Deos consulunt, antequam puriori numinis præsentia fruantur, in varios terrenorum Dæmonum impetus, atque terribulamenta nonnumquam incidunt, à quibus à sinceris bonis, ad materiæ facem abripiuntur. Sic, & in vita instituenda, tot popularium amorum turba impedimento est, quo minus liquidiore celestium voluptate perfundamur. Hæc ratio plerosque Ethnicorum mouit, vt Anterotem terreno amori contrarium facerent, quorum pugna expressis imaginibus describitur, apud Pausaniam in Ethacis. Cupido enim pal- Pausan. in *Amor.* mam tenet, quam Anteros infringere, atque *Eliaçis li-* extorquere de manibus nititur. De hoc An- *poster. Ma-* terote intelligendum Mariani Scholiasti Epi- *rian. Anthol. l. 4.* gramma. *De hoc ip- so vide Lu- cian. in En- com. De- mosth. t. 1. p. 893.*

Οὐκ ἀπὸ παιδῆμισ ἔνε κῦπεριδ, σδκ ἀπὸ γαίης: Εἰμι κ' ὑλάης ἔγχοι - ευροσύνης. Αλλ' ἐγὼ ἐς χαθαρόν με ὄπωπ φρένα πυρ- σὸν ἀνάπλω - πῦμαδής, ψυχὴν δὲ σῦραγὸν εἰσανά- γω.